

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Štev. 281

V Ljubljani, torek 12. decembra 1939

Leto IV

Boj malega naroda proti 45 kratni premoči:

Finski pogum, organizacija in - sneg onemogočajo sovjetsko napredovanje

Poročila o brezglavem vodstvu in nezadostni oskrbi rdeče vojske
Uspešni napadi finskega letalstva na sovjetske železnice

London, 12. decembra. o. Sinočnje finsko poročilo pravi, da so finske čete zavrnille vse napade na sovjetsko-finsko mejo ter prizadele sovražniku ogromne izgube. Posebno hudi boji so se odigrali severno od jezera Ladoga, kjer so sovjetske čete v premoči naskakovale finske poslojence, bile pa so po trdem boju prisiljene na umik in so zapustile veliko število mrtvih na bojišču. Na severnem bojišču so finske čete popolnoma uničile tri sovjetske kompanije. Obalno topništvo je včeraj nad dve uri obstreljevalo sovjetske ladje, katere so vračale topniški ogenj. O kakšni finski izgubi ni poročil.

Finska letala so včeraj razbila edino progo, ki veže Leningrad z Murmanskom na več krajih južno od Murmanska. Pričakovati je treba novih napadov finskega letalstva na sovjetske proge in na važna železniška križišča, s čimer hočejo Fini preprečiti sovjetski vojski dovažanje pomoči.

Severno od Petsama se vodijo ogorčene borbe. Fini še nadalje držijo svoje položaje, dasi jih sovjetski bombniki obkrožajo z ognjem. Finsko letalstvo je uspešno bombardiralo kolono sovjetskih tankov v bližini Suomusalmija. Uničen je bil oklopni vlak ter kolona tankov na Karelijski ožini.

Sovjetska vojska je zadela na velike težave zaradi mraza, ki vlad na bojišču. Čete ne morejo kuriti ponoči, ker finsko letalstvo izkorišča ogenj in bombardira sovjetske čete. Fini pa so dobro organizirani ter imajo šotore in topla pijačo. Sovjetske čete razpolagajo z omejenim številom šotorov, ki so rezirani v prvi vrsti za častnike, vojaštvo pa mora biti v snegu. Sovjetsko napredovanje v Kareliji postaja vedno težje, ker je padlo v zadnjem času veliko snega in imajo Fini v ozadju potrebna zavetišča. Pričakujejo, da bo na tem delu zapadlo še več snega, tako da bodo ovire za sovjetske čete postale nepremostljive. Motizirani oddelki so že zdaj neuporabni. Finsko letalstvo je uničilo sovjetsko letalsko oporišče v Murmansku. Sovjetski vojak, ki so bili ujeti, so zelo slabo oblačeni, še posebno slabo pa imajo obutev. Fini se sprašujejo ali mogoče Sovjeti ne držijo v rezervi svojih najboljših čet, da bi z njimi začeli novo ofenzivo. Fini so presenečeni zaradi

skoraj nerazumljivih taktičnih napak, ki jih Sovjeti delajo. Zdi se, da je temu kriva slabost sovjetskega častniškega zbora. Tako se pogosto dogaja, da gredo čete pred tanki ter padajo kot žrtev avtomatičnega orožja, tanki sami pa padajo v pasti. Finski vojak, ki skoraj nevidni, ker imajo bele plašče in se skrivajo za drevjem.

Boji na področju okoli Petsama, so sovjetskim četam prinesli mnogo žrtv. Sovjetske čete so izgubile 400 mož pri enem samem napadu. Fini so ujeli več sto sovjetskih vojakov. Finski oddelki pa so imeli vsega skupaj le 15 mrtvih pri teh bojih. To nesorazmernost v izgubah pojasnjujejo predvsem s tem, da se sovjetski vojak ne zna dovolj zavarovati. Na Karelijski ožini so Fini pred nekaj dnevi odbili močan sovjetski napad. Uničili so pet sovjetskih tankov in to v trenutku, ko so bili že neposredno pred cevmi protitankovskih topov.

Finski častnik, ki se je ravno vrnil z bojišča

na Karelijski ožini, je opisal taktiko sovjetskih čet pri napadu. Ruske čete napadajo ob potih in čez polja v množicah. Finska pehota jih sprejme s strojnimi puškami ter ubija v velikem številu. Poveljnik nekega polka je izjavil, da so našli med ujetniki rdeče armade ljudi celo iz osrednje Azije. Ti sploh niso vedeli kam gredo, ker zelo slabo govorijo rusko in so bili prepričani, da gredo samo na večji marš.

Finska vlad je včeraj sprejela sklep o vpoklicu novih letnikov moških in ženskih pod orožje. Vpoklic je potreben zaradi sovjetskih priprav za večji napad na srednjem delu meje med Finsko in Rusijo.

Sovjeti pošiljajo v prve vrste ne samo poljske civilne ujetnike in finske državljane, pač pa tudi ženske. Trpljenje finskih beguncev na severu je nepojmljivo. Zaradi hudega mraza je mnogo beguncev zmrznilo. Poleg tega pa sovjetska letala streljajo s strojnimi na dolge vrste beguncev.

Nemčija posreduje pri Sovjetih za Romunijo Ce bi Rusija napadla Romunijo, bi ji Francija, Anglija in Turčija šle na pomoč in razširile fronto proti Nemčiji

Berlin, 12. decembra. m. Iz Budimpešte so prispeli semkaj vesti, da je Nemčija po svojih diplomatskih zastopnikih v Moskvi posredovala pri sovjetski vladi za zboljšanje odnosov med Romunijo in Sovjetsko Rusijo. Ne izključujejo takšnega koraka Nemčije, ker je stališče Nemčije do južnovzhodnih evropskih držav znano. Nemčija je večkrat poudarila željo, naj ostanejo južnovzhodne evropske države nevtralne, ker so te države zelo važne za Nemčijo glede preskrbovanja s surovinami. Nemčija se je po teh vesteh baje sporazumela z Romunijo, da bo jamčila za njene meje nasproti Madžarski in Rusiji.

Koliko je resnice na teh vesteh, ni mogoče ugotoviti. Več kakor verjetno pa je, da je Nem-

čija tudi posegla v dogodke, ki se pletejo okoli Romunije. V Romuniji je zavladalo veliko razburjenje zaradi članka, ki ga je priobčilo osrednje glasilo Kominterne v Moskvi. Ker Kominterne in sovjetsko vladu vodi Stalin, je Romunija grožnje v glasilo Kominterne sprejela kot uradne grožnje. Zato se je takoj obrnila na Turčijo, kaj bi storila ona, če bi Sovjetska Rusija napadla Romunijo. Turški odgovor, se zdi, da je bil, da bi se Turčija takemu poskusu uprla z orožjem.

Da je temu tako, pričajo vesti o zbiranju turške vojske ob ruski meji, kamor je danes odpotoval na nadzorovanje predsednik turške republike İsmet İnönü. Ravno tako sta začeli Anglija in Irak ter Francija v Siriji zbirati močne vojaške oddelke za primer, če bi bilo treba Turčiji pomagati proti Rusiji. Sklenjen je bil tudi sporazum o vodstvu zavezniške vojske na bližnjem vzhodu. Po tem sporazumu bi poveljstvo vojske imeli Turki, poveljstvo vojne mornarice, katere naloga bi bila napasti z morja in zavarovati Romunijo dovoz pomoči po morju, Francozi, Angleži pa bi vodili letalstvo.

Če bi prišlo do ruskega napada na Romunijo in s tem do vojne med zaveznicami in Rusijo, bi najbrž tudi Madžarska skušala od Romunije doseči vrnitev nekaterih pokrajin. Potem bi Madžarska nujno stopila v vojno z Anglijo, Francijo in Turčijo, katerih sile bi začele z akcijo čez romunsko ozemlje in bi morda Nemčijo kmalu napadle z druge strani. S tem bi Anglija in Francija dosegli cilj: začetek vojnih operacij na dveh bojiščih, prvi boji bi potekali ne na francoskem ozemlju, marveč v Podonavju. Razen tega bi bila Nemčija odrezana od romunskega žita in petroleja.

Nemčija pa je te načrte hotela preprečiti s tem, da je posredovala pri Sovjetih, naj puste Romunijo v miru.

Carigrad, 12. decembra. m. Tukajšnji politični krogi danes različno razlagajo vest, ki jo je objavil časopis »Džumhuriyet«. Po tej vesti naj bi bil turški zunanji minister zahteval od nemške vlade odpoklic nemškega veleposlanika v Ankari von Papena. Tudi zanikajo vesti, po katerih naj bi bil von Papen turškemu zunanjemu ministru zagotovil, da bo Nemčija ostala nevtralna v primeru spopada med Rusijo in Turčijo.

Predsednik poljske vlade v Franciji general Sikorski je včeraj obiskal več poljskih naselbin na severu Francije in imel povsod nagovore na svoje rojake.

Zveza narodov ni nič storila za Finsko

Poslala je Sovjetom in Fincem brzojavko, da naj do jutri ustavijo sovražnosti

Zeneva, 12. dec. o. Včeraj se je pod predsedstvom belgijskega zastopnika de Wiarta zbral zbor Zveze narodov, na katerem so razpravljali o finski pritožbi zaradi sovjetskega napada. Sovjetsko Rusijo je neuradno zastopal pomožni tajnik Zveze, Sokolov. Po več govorih, med katerimi je vzbudil odobravanje govor finskega zastopnika Holstija, ki je z dokazi naslikal sovjetski zločin nad Finsko ter cilje finskega boja za svobodo, zahtevajoč takojšnjo in dejansko pomoč Zveze narodov za napadeno Finsko, so sklenili poslati sovjetski Rusiji in Finski ultimativno zahtevo, naj takoj prenehata s sovražnostmi ter skleneta mir. Finska vlada bo na to brzojavko odgovorila, da je pripravljena ustaviti sovražnosti takoj, ko pre-

nehajo boljševiki s svojim napadom, Sovjeti pa bodo odgovorili, da niso v vojnem stanju s Finsko, ker niso Finski napovedali vojne in imajo s Finsko boljševiško vladu celo prijateljsko pogodbo. Jutri zjutraj poteče rok, ki ga je Zveza narodov postavila Sovjetom. Kaj bo ZN storila potem, ni znano, verjetno pa je, da Sovjeti ne bo izključila, ker sta se Anglija in Francija dogovorili, da bo Francija zahtevala izključitev, Anglija pa ne. In navzlic seji Zveze narodov bo ostalo vse pri starem: majhen narod bo brez pomoči od ZN prepuščen svoji usodi in svojemu pogumu, da se brani pred imperialističnim boljševiškim pohlepom, kakor se pač more.

Uradna nemška pojasnila:

Nemčija ne podpira Fincev in ne misli na evropsko protiboljševiško zvezo

Berlin, 12. decembra. DNB poroča: »Nemška diplomatska politična korespondenca« se bavi v svoji včerajšnji številki s poskusi, ki hočejo Nemčijo igrati proti Rusiji. Mimogrede pravi:

Zahodne velesile se mučijo, kako bi vzdržale boj na daljšo dobo brez sodelovanja »pomoznih narodov« z ozirom na sedanjo politično razporeditev sil. Prizadevanja, da bi to ali drugo državo pripravili do sodelovanja v boju, so postala že toliko veljavna, da so narodi, proti katerim so ta prizadevanja usmerjena, čim dalje bolj presenečeni. Zahodni državi sta si prizadevali meseca, da bi Sovjetsko Rusijo uvrstili v protinemsko fronto. Ti napori niso uspeli. Zdjaj menita, da bosta omajali zaupanje nemškega in ruskega naroda. Prvi poskus v trditvi, da je Nemčija baje po izbruhu sovjetsko-finskega spopada pošiljala Finski vojni material, ali da je vsaj dopustila, da tak material prevažajo čez nemško ozemlje, je agencija Havas že trdila, da Nemčija želi s takšnim ravnanjem pritegniti na svojo stran skandinavske države. Po drugih vesteh Nemčiji podtikajo namen, da bi rada z zahodnimi državami sklenila mir, da bi se tako vsa Evropa mogla skupno postaviti

proti Sovjetski Rusiji.

Če bi ravnale po željah Londona in Pariza, bi morale vse nevtralne države stopiti v skupno fronto proti Berlinu in Moskvi. Kar se tiče Nemčije, to poskušajo sistematično že več let. Glede Rusije pa je treba poudariti, da se je zdaj začel napad na napadom nanjo. Toda, da ne bi med Nemčijo in Rusijo prišlo do čim tesnejše vzajemnosti, se morajo po mnenju zahodnih velesil uporabiti vsa sredstva, da bi ti dve državi s klevetami izigrali drugo proti drugi. Zahodne

države pozabljajo, da je Nemčija že davno spregledala in spoznala njihovo igranje, s katero se Anglija in Francija trudita samo, da bi ohranili nadoblast na svetu.

Pred vojno med Sovjeti in severnimi evropskimi državami?

Svedska se pripravlja na dejansko pomoč Finski

Stockholm, 12. dec. o. Imenovanje generala Thormaella za vrhovnega poveljnika švedske oborožene sile in njegov oklic švedski vojski razlaga vse časopise kot začetek odločnejšega nastopanja Švedov proti širjenju sovjetskega vpliva na evropskem severu. Zdi se, da se bližajo odločilni dnevi za Švedsko in da bo prihodnji teden prinesel v švedski politiki odločujoče spremembe. Švedi so prepričani, da bo po porazu Finske prišla na vrsto Švedska in da morajo Švedi že zdaj z vso odločnostjo nastopiti proti Sovjetom, prenehati z nevtralnostjo in iti Finski z vso svojo silo na pomoč.

Švedska vlada je imela včeraj sejo z voditelji vseh političnih strank in drugimi ugodnimi osebami. Na njej so razpravljali o postavitvi koncentracijske vlade, ki naj bi vse svoje delo posvetila samo obrambi države ob nevarnosti, ki ji grozi z Vzhoda. Več kakor verjetno je, da se Švedska v bodoče ne bo omejila samo na pošiljanje prostovoljcev in denarne pomoči za Finsko, marveč, da bo šla Fincem na pomoč z vso svojo vojaško silo. S tem se bo začela vojna med Sovjeti in severnimi evropskimi državami, zakaj nemože je, da bi v tem primeru ostala Norveška nevtralna.

Edino vprašanje pri tem je, kaj bo storila Nemčija. Zanj so skandinavske države dragocene kot dobaviteljce surovin, po drugi strani jo pa veže.

Posveti o novem volilnem zakonu

Belgrad, 12. decembra. m. Davi se je vrnil iz Zagreba v Belgrad podpredsednik vlade dr. Vi. Maček. Zaradi njegove vrnitve se bo danes lahko sestel znan odbor ministrov, ki proučuje novi volilni zakon in izdeluje njegov končno ureditev. Kakor hitro bo končal svoje delo, bo osnutek novega volivnega zakona takoj predložen v razpravo ministrskemu svetu.

Belgrad, 12. decembra. m. V predsedništvu vlade je bila snoči seja predsedništva JRZ. Vodil jo je predsednik vlade Dragiša Cvetković, navzoč pa so bili tudi vsi drugi člani. Med njimi prvi podpredsednik stranke dr. Anton Korošec, gradbeni minister dr. Miha Krek in senator Franc Smoder. Na seji so razpravljali o vseh notranje-političnih vprašanjih,

Dr. Anton Korošec je postal častni doktor slovenske univerze

Ljubljana, 12. decembra.

Tole kratko sporočilo univerzitetnih oblasti je včeraj vzradostilo in navdalo z zadoščenjem vse spoštovalce našega narodnega voditelja in prvega borca za naše politične ter kulturne pravice, dr. Antona Korošca:

»Na svoji seji dne 11. decembra 1939 je senat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani soglasno odobril sklep pravne fakultete, s katerim je bil soglasno izvoljen za častnega doktorja prava predsednik senata g. dr. Ant. Korošec. Ta čast je bila dodeljena doktorju Korošču za njegove velike zasluge za ustanovitev, ohranitev in razvoj ljubljanske univerze. Slovensna promocija bo v nedeljo dne 17. decembra t. l. v univerzitetni zbornici.«

Dr. Korošec je pomagal, da je bila 2. julija 1919 ustanovljena v Ljubljani slovenska univerza, on je to univerzo podpiral ter se ves čas zavzemal zanjo, kolikor je le mogel. Tudi v letih, ko je moral pretrpeti veliko preganjanje, je ni pozabil, kakor vedo povedati tisti, ki so se v onih težkih časih imeli priložnost z njim pogovarjati. S spoštovanjem vzbujajočo besedo je znal v Belgradu braniti njen ugled, ko se je spet pojavil na najvidnejših mestih pri krmlu države. Njegova je zasluga, da smo po tolikšnih brezuspešnih bojih vendarle dobili v Ljubljano denar za zidavo tako potrebnih institutov, da smo končno dobili veličastno univerzitetno knjižnico.

Iskrene čestitke iz vsega naroda veljajo dr. Korošču ob tem odlikovanju, čestitke, ki so priznanje njegovemu delu, prizadevanju in boju za slovenske najvišje kulturne vrednote, vrednote, ki vidno manifestirajo našo samobitnost.

Vesti 12. decembra

Naša kraljica Marija je snoči odpotovala iz zdravstvenih razlogov v Svico. Pri odhodu so se poslovili od nje Nj. Vel. kralj Peter II., knez namestnik Pavle in kneginja Olga.

Stalin je včeraj sprejel vrhovnega poveljnika estonske vojske generala Laidonerja. Razgovor med njima je veljal sovjetski zahtevi, naj se gredo Estonci vojskovati za boljševike proti Fincem. »Varuh malih narodov« sodi, da je Sovjetska Rusija v nevarnosti in da ji mora Estonija na pomoč.

Za novega kardinala-kancelerja katoliške Cerkve je sv. oče Pij XII. imenoval kardinala Laurija. Naloga kardinala kamerlenga je, da po papeževi smrti vodi posle cerkvene države in pripravi vse potrebno za volitev novega papeža.

Ameriška vlada je odobrila Finski kredit 10 milijonov dolarjev za nakup raznega vojnega blaga v Ameriki.

Holandska vlada je sporočila bivšemu nemškemu cesarju, naj se odloči, ali da ostane v Holandiji ter se preseli od meje v notranost države, ali pa da odpotuje v tujino. Bivališče bivšega cesarja leži namreč v utrjenem in poplavljenem območnem ozemlju.

Vsi ameriški delavci, inženirji in strokovnjaki, ki so bili zaplenjeni kot voditelji obratov v Sovjetski Rusiji, se bodo morali vrniti domov, ker jim sovjetska vlada ne bo več potrdila potnih listov.

Norveški listi prinašajo oklice bivšega ministrskega predsednika Mobinckela, naj Italija in Združene države skličejo mirovno konferenco v Rim. Na to konferenco naj bi poslale vojskujoče se države svoje zastopnike.

Finska poslanska zbornica je včeraj poslala prošnjo vsem narodom sveta za pomoč proti boljševiškem roparskemu napadu.

Finska vlada je včeraj objavila uradne listine o poteku pogajanj med Finsko in Sovjeti v Moskvi. Iz njene spomenice je razvidno, da so zahtevali boljševiki med drugim zakup pristanišča Hange in ozemlje v krogu 80 km okoli njega. Pristanišče bi utrdili ter izvajali lahko zaporo nad južno in zahodno Finsko obalo. Razen tega so zahtevali še veliko drugega. Če bi Finska sprejela njihove zahteve, bi se odrekla svoji samostojnosti.

Sovjetska vlada je vložila pri Zvezi narodov protest proti poostitvi angleške blokade — istočasno ko je sama razglasila popolno blokado nad vso finsko obalo, čeprav rdeči zunanji minister izjavlja, da Sovjeti niso v vojni s Finsko.

Včeraj je bilo potopljenih sedem trgovskih ladij, med njimi štiri angleške.

† Umrli je biseromašnik g. Jože Borštnar v 90. letu starosti. Vsemogočni ga je poklical k Sebi danes dopoldne ob pol 9, da prejme zasluženo plačilo. Naj počiva v miru.

Posebni poročevalec „Pariškega Večernika“ opisuje, kakšni so bili prvi dnevi strahote na Finskem

Finci so bili do zadnjega trdno prepričani, da jih boljševiki vsaj do spomladi še ne bodo napadli

Čim je izbruhnila vojna med Finsko in Sovjetsko Rusijo, se je »Pariški Večernik« takoj odločil poslati tja svojega posebnega poročevalca, da bi tako lahko dobil izvirna poročila s finskih bojišč in bi mu ne bilo treba zanašati se samo na uradna poročila, o katerih ima tudi že svoje slabe skušnje. To dolžnost, ki ni ravno zvezana s preveliko varnostjo in pomeni za časnika, da se prav posebno počeščenje, je prevzel Henry Danjou. Odšel je s prvimi vlakom v Bruselj, tam pa se je usedel na letalo in se z njim namenil v družbi nekaj drugih potnikov preko Stockholma v finksko prestolnico Helsinko. Toda, kakor kaže njegova prva brzojavka, v teh časih z letalom ni mogoče prileti naravnost v Helsinko, pač pa je v zahodnem finkskem pristanišču Abo moral poiskati drugo prevozno sredstvo, če je hotel priti v finksko prestolnico. Ta brzojavka se glasi:

Ni mogoče z letalom priti do Helsinkov, ker sovjetska letala vsak dan letajo po finkskem nebu. Se mi je posrečilo pripeljati se z letalom do pristanišča Abo na zahodni finski obali. Odtod je mogoče priti v mučeniško prestolnico le z vlakom, ki pa tudi neprestano obstaja in sicer vselej, kadar se pojavi kakšno sovjetsko letalo.

Dvojna noč: naravna in umetna

Vlaki vozijo ponoči in samo ponoči. Kdor se namerava pripeljati sem ali oditi odtod, zamašča drugega prometnega sredstva. Vse avtomobile je namreč zasegla vojska. Nad Helsinko vlada večna tema v tem žalostnem decembru. Poleg severne dolge noči, ki se začne že ob štirih popoldne in konča jutraj ob devetih, vlada tu še umetna noč, v katero so se v teh dneh zagrnili napadeni Finci. To je noč, ki si jo Parižan težko predstavlja. Nobene luči, nobenega žarka svetlobe ni, in po ulicah vlada popolna tema. 300.000 Fincev otipava vsak dan po 17 ur sem in tja, kakor da žive tu sami slepci. Vzrok temu je dejstvo, da leži glavno oporišče za ruski napad le 80 km proč od Helsinkov. Z drugimi besedami se to pravi, da sovjetske bombe že lahko sipajo požar in smrt, ko s finske strani komaj še utegnemo dati znamenje za pripravljenost.

Paul Muni, veliki ameriški igralec, ima eno glavnih vlog v pretresljivem zgodovinskem filmu »Juarez«. Film, ki teče dne v Ljubljani, kaže zgodovinski boj med mehiškimi boritelji Juarezom ter cesarjem Maksimilijanom Habsburškim, ki ga je francoska politika veslila Mehiki za vladarja, potem ga pa pustila na cedilu. Film je narejen po krasnem romanu »Juarez in Maksimilijan«, katerega bo prinašal novi ilustrirani mesečnik »Obisk«.

Računali so, da bo čez zimo še mir

Na svoji poti sem se toliko zakasnil, da nisem sam doživel barbarskega napada na finksko prestolnico. Zanesljivi ljudje pa so mi pozneje pripovedovali strašne stvari. Finci so bili prepričani, da jih Sovjeti še ne bodo napadli pred pomladjo, ko enega ne bo delal tako velikih preglavic. Zato so bili nad tem sovjetskim napadom sredi zime še bolj presenečeni.

Tisti večer, ko je Molotov poklical ob 23 finkskega ministra in imel z njim četrt ure dolg sestanek, se je vse tako zdelo, da ni treba pričakovati drugega, kot samo diplomatsko vojno. Nekaj ur pozneje, na vse zgodaj jutraj — to je na Finskem ob 9 — pa je že priletelo nad Helsinko osem ruskih letal.

Nenadno so se začele vsipati bombe

Ljudstvo je radovedno in mirno opazovalo ta sovjetska letala, ker je bilo prepričano, da hočejo Rusi le svojo moč pokazati. Nikomur niti na misel ni prišlo, da bi to utegnili pomeniti resnični ruski napad. Brez vsakega poprejšnjega opozorila pa so sovjetska letala začela metati bombe na finksko obalo, na obe helsinski letališči in na hiše ob morju. Ubilih je bilo pri tem napadu 40 ljudi, ki so z začudenjem in radovednostjo strmeli v tuja letala. Ogromne bombe so povzročile strašno razdejano. Zdelo se je, kakor da se je odprla zemlja pod Helsinko.

Zdaj pač ni bilo nobenega dvoma več, da gre zares in da je izbruhnila prava vojna, ki jo je začela 180 milijonska Rusija proti 4 milijonom Fincev, enemu najkulturnejših in miroljubnejših narodov v Evropi.

Napad na lastno poslaništvo

Malo pred večerom se je osem sovjetskih letal spet vrnilo in vrlo dvajset bomb, od katerih jih je bilo več zažigalnih, ki so med drugim padle tudi v bližino sovjetskega veleposlaništva in eo pri piki zgrešile tudi francoskega konzula Dumenila. Več hiš je bilo popolnoma porušeni, še več pa hudo razmazanih. Pod razvalinami je našlo smrt spet 44 ljudi, okoli 70 pa je bilo ranjenih.

Letala slika se je ponovila v petek jutraj in ob 1 popoldne. Letala so priletela od morja in sicer v smeri od Estonije. Dve ruski letalski eskadrili sta bombardirali eredišče mesta in predmestja. Bombe so vsebovale strupene pline. Rusi, ki so ob sodili plutokracijo, so se vrgli na narod, ki je svojo evobodo cenil nad vse.

Ponovljen prizor s Poljskega

Letalci niso bili še zadovoljni z bombardiranjem ubogega ljudstva, pač pa so pri svojem poletu tik nad hišami zgrabili še za strojnice in začeli z njihovim ognjem obsipavati ulice, po katerih so bežali ljudje in iskali varnega zavetišča pred bombami. To je bilo nekaj čisto podobnega, kakor se je dogajalo v bojih na Poljskem. Število žrtev je poskočilo na sto in več. Da bi zvalili ljudi na ulice, so popoldne metali sovjetski letalci letake, kajti prepričani so bili, da bodo na ta način lahko postrelili s strojnimi še druge.

Ženske in otroci beže v zasnežene gozdove

Nisem dobil teh podatkov v uradnih krogih, pač pa pri nevtralnih, pri Francozih, ki žive v Helsinku. Ko je vlada videla, da preti po takšnem divjanju in barbarstvu razdejano finksko prestolnico, je začela izseljevati ljudi v večjem številu iz mesta, predvsem ženske in otroke v bližnje gozdove, kamor Sovjeti ne bi mogli tako hitro prodrati.

Na svoji poti iz pristanišča Abo do Helsinkov sem srečal na tisoče teh nesrečnih beguncev. Kdo bi jih mogel prežreti!

Amerikanci in Angleži so odšli. Rusi in Nemci odidejo danes (poročilo je bilo oddano 3. decembra. — Op. ur.) z nemško ladjo, ki je od sobote zasidrana ob tukajšnji obali Finskega zaliva. To je tudi razlaga, zakaj so v soboto sovjetska letala mirovala in »prizanašala«.

Ljudstvo je ohranilo nenavadno mirno kri. Vojaki redne vojske so že odšli na mejo. Sledili so jim prostovoljci, pa tudi ženske, ki jih je v finski vojski 100.000 in ki tudi spadajo med prostovoljke. Ustava iz leta 1919 namreč določa, da imajo na Finskem ženske »enake pravice in dolžnosti pri

Finska prestolnica Helsinki: Glavna pošta in glavni kolodvor (desno).

Kako trdne so holandske obrambne naprave

Zahodnih pokrajin nemška vojska ne bi mogla zavzeti za stalno

Pozornost sveta je zadnje čase obrnjena na mali, a junaški finski narod, ki ga Stalin »osvobojuje« in mu pusti, da v toči bomb in granat sam odloča o svoji samostojnosti. Stalin ima res zlato in očetovsko srce. Najprej je »osvobodil« druge baltske narode, sedaj pa hoče še Fince. Če bo šlo tako naprej, bodo kmalu vsi mali narodi »svobodni«. Toda ne bo morda dolgo, ko bo na dnevi red prišla tudi Holandija. Danes ima svet neprekosljive igralce, ki kar naprej skrbijo za »teater«, vstopnino pa sami pobirajo...

Angleški dopisnik »Timesa« je skušal odgovoriti na vprašanje, ali bo Holandska napadena, in je prišel do takih zaključkov:

Če bi Nemčija imela svoja letalska oporišča pomaknjena bolj na zahod, na holandsko obalo, bi se s tem skrajšala zračna pot v Anglijo, ki bi jo morali v primeru zračnega napada preleteti nemški bombniki, za 100 milj (160 km). Tako bi se skrajšal čas poleta za 25 minut. S tem bi se skrajšala pot za 360 km, na času pa bi Nemci pridobili 50 minut, računajoč pot tja in nazaj. Vse to bi imelo za posledico, da bi Nemci Angleže lažje presenetili in prihranili na pogonskem gorivu ter bi bombnike lahko spremljala sovjetska letala.

obrambi domovine«, kot moški. Takšne določbe ne vsebuje ustava nobenega drugega naroda na svetu.

Če bo snežilo, bo dobro...

Zdi se, da bo finska vojska lahko vzdržala pri-tisk sovjetske armade, če bo le snežilo, kajti sovjetske čete bodo morale priti čez prostrano močvirja in jezera, če se bodo hotele približati Helsinku. Fincev globoko ljubi evobodo in bi gotovo za-legal vsak od njih za deset Rusov, če bi bil enako oborožen. Strašna bo vojska v teh krajih, kjer je tako mraz in kjer gozdovi, ki jih je več kot vasi in mest, dajejo tako varno zavetje finkskim vojakom. Končno pa bo tudi Mannerheimovo utrjeno črto zelo težko prodrati.

Sovjeti hočejo prinesiti Fincem „srečno življenje“

Poslušal sem moskovski radio. Sporočil je Fin-cem, da Rusija napada na Viborg in da se bori proti plutokratu, ki ogrožajo miroljubno Sovjet-sko zvezo. Slišal sem po istem radiu, da hočejo Sovjeti prinesiti Fincem srečno življenje, kakršnega žive ljudje v Leningradu. Toda finski delavci, ki poznajo boljše kot delavci na Francoskem (ali pri nas — op. ur.) delovne in življenjske pogoje sovjetskih delavcev, bodo že znali to stvar preceniti, in lahko vam zagotovim, da se bodo raje borili do zadnjega moža, kakor pa da bi se dali zaslužiti.

Nova vlada, ki ji predseduje Ryt, se je zaradi tega sovjetskega napada pritožila na Zvezo narodov. Ta vlada, ki je nasledila Kajanderovo, predstavlja vse stranke in jo Finci lahko imenujejo vlado »narodne obrambe«. Finska hoče živeti.

Če Nemčija ne želi drugega, kakor da si pri-svoji letalska oporišča, potem ji ni treba, da na-pade Holandijo in Belgijo obenem. Če bi priza-nesla Belgijo, bi to Anglijo in Francijo oviralo, da bi priskočili napadeni Holandski na pomoč. Razen tega če bi Belgija ostala mirna, bi se izročila na milost in nemilost Nemčiji.

Holandska vlada je izdala potrebne varnostne ukrepe: izvedla je mobilizacijo, pripravila potreb-no za splošno poplavo, proglasila je obsedno stan-je v obmejnih krajih in krajih, ki so v vojaškem oziru važni.

Obrambni sistem Holandske ima več utrjenih črt. Prvo tako črto predstavlja Meuse in Isel s številnimi betonskimi utrditvami. Severno od Rena bi bil odpor samo v toliko koristen in uspešen, v kolikor bi sovražnika zadrževal. Na zapadu Meuse so velika močvirja, ki jih je s poplavo možno še poglobiti in razširiti. Za vsem tem sta še dve obrambni vodni črti, ki bi s poplavo za-vzeli ogromen prostor. Zadnja je tako imenovana »Nova holandska vodna obrambna črta« in velja za nepremagljivo ter varuje pokrajino, kjer je središče holandske industrije.

Ze od meseca aprila sem so bila vsa utrje-valna dela pospešana. Utrdbe in poplave bi bile za nemško vojsko takšna ovira, da ne bi mogla za stalno zavzeti zahodnih pokrajin. Toda velik predel severno od Rena in vzhodno od Issele bi bil prepuščen na milost in nemilost Nemcem. Čeprav letalska oporišča tukaj niso Angliji tako bliz ukakor zahodnejša, vendar kljub vsemu pred-stavljajo izdaten prihranek na prostoru in času.

Radio

Program Radio Ljubljana

Torek, 12. dec.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napo-vodi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11. Soliska ura: Smuk čez grič. Smučarsko kramljanje (J. Sieherl) — 12. Po daljnjih deželah (plo-sče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Koncert Radij, orkestra — 14. Poročila — 18. Veseli zvoki. Poje deliški zbor »Vigred«, igra Radij, orke-ster, dirig. D. M. Siljanec — 18.40 Čudežnost stvarstva (Fr. Terseglav) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Življenje v starih kolonijah na Balkanu (Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Iz starih operet (plošče) — 20.20 Srbije: Kosarec, voda, kome-dija (Glasi Narod. gledališča v Ljubljani) — 22. Napo-vedi, poročila — 22.15 V oddih (Radij. orkester).

Sreda, 13. dec.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napo-vodi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Veseli čiški godci in povei (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Klavir. koncert (Silva Hrašovec) — 14. Poročila — 18. Veseli zvoki. Slovenski literarni zemljevid (prof. Fr. Vod-nik) — b) Kaj pravi znanost in tehnika (prof. M. Adlešič) — 18.40 O štajerskih gradovih (Leo Pottau-er) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Organi-zacija našega naroda, gospodarstva in soc. organizacij (E. Gašpar, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Fotografiranje v naravnih barvah (prof. Fr. Bajd) — 20. Koncert zbora Glasbene Matice — 20.45 Operni odlomki (plošče) — 21.15 Cimermanov kvartet — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Posmi in napeti iz zvok. filmov (plošče).

A. G. Barrili

DVE BEATRICI

Spovednikovo pismo je gnilo kraljico.

»Ostanite v taborišču,« je rekla elu. »Jutri vam dam odgovor za rabidekega opata.«

Res mu je naslednjega dne izročila pismo in mu še posebej na-ročila, naj opat pridrži Kolumba v samostanu, sam pa naj pride čim prej k njej. Pisala je opatu: »Iskreno vas želimo videti in se pogovoriti z vami o don Cristovalovem načrtu. Vemo, da nam je zelo vdan in zato ga smatramo kot prijatelja in iz erca želimo, da bi kljub vsemu mogli kaj storiti zanj in za uresničenje njegovih na-črtov, katere nam tudi vi tako toplo priporočate.«

Nekega lepega jeeenskega dne je kraljičino pismo dospelo v rabideki samostan V ercih vseh je zbudilo novo upanje; veliko ve-eeje je zavladalo v samostanu in med opatovimi prijatelji.

Dobri opat ni izgubil časa. Nemudoma je najel mezo in še tisto noč odpotoval h kraljici. Ni se ustrašil nobene nevarnosti in nobenih naporov. Počival je le toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno. Tri dni pozneje je že dospel na bojišče.

Kraljica Izabela je svojega spovednika sprejela z velikim ve-ejem. Poročal ji je bolj obirno, kar ji je že v pismu omenil. Kral-lica je že poprej popolnoma soglašala s Kolumbovimi trditvami; a sodbba učenjakov in kraljeva naklonjenost načrtu, čigar izid je bil negotov, eta kraljica privedla do tega, da je ravnala, ako ne mislila, tako kot njen novi spovednik, avileki škof, ki je mrzil don Cristo-vala, in mu stavljali ovire, kjer koli je mogel. Mnogo eo k njeni od-ločitvi pripomogle tudi skrbi, ki jih ji je povzročala dolgotrajna vojna.

Tudi kralj Ferdinand je bil navzočen pri avdijenci, ko je rabideki opat zelo prepričevalno zagovarjal don Cristovalove načrte. Govoril je eicer nadvse spoštljivo, a zelo odločno. Človek, ki ničesar ne upa, a se tudi ničesar ne boji, more govoriti odkritoerčno. Kralj Ferdinand pa ni bil vajen poslušati takšnega govorenja. Kljub temu ali morda prav zato, je opata poslušal zelo pozorno. Polagoma eo ga njegove besede popolnoma prevzele; ko pa je opat končal, mu je dejal:

»Močna je vaša vera, oče. Nihče bi ne mogel don Cristovala boljše zagovarjati. Tudi markiza de Moya ne.«

»Zal mi je, da je ne vidim tu,« je dejal opat. »Markiza je zelo zvesta vaša služabnica. Čast njenih vladarjev ji je nad vse.«

»Prav pravite, don Juan de Marcena,« je dejala kraljica in je vzdihnila. »A kljub temu nas je zapustila. Ni ravnala prav. Odo-bravam njeno neomajnost v prepričanju in stanovitnost v prija-teljstvu, ne odobravam pa njene trmoglavosti nasproti nam, ki smo jo tako ljubili.«

Don Juan mu na to ni ničesar odgovoril. Zavedal se je, da, čeprav je smel vladarjema govoriti z vso odkritoerčnostjo, te pro-etoosti ni smel zlorabiti.

Kralj Ferdinand do tedaj ni slišal še nikogar, ki bi se s tako v-nemo in tako prepričevalnimi dokazi zavezal za don Cristovalovo stvar. Najbolj prepričevalna se mu je zdel trditve, da so za pre-sojanje don Cristovalovih načrtov merodajni mornarji in da je eden izmed najbolj izkušenih mornarjev iz mesta Palos trdno uverjen, da eo ti načrti, ne samo lahko izvedljivi, ampak da je tudi uspeh gotov. A da bi se v Salamanci tako zmotili? Ni se mogel takoj odločiti, kdo ima prav.

Kraljica nikoli ni tako razglabljala o tej zadevi, a vedno je iskreno želela, da bi izpolnila željo mornarja iz Genove. Ko je torej videla, da eo opatove besede omehčale soproga, je takoj izrabila priliko in rekla don Juanu:

»Oče, pišite don Cristovalu, naj se takoj vrne k nam. Zdi se nam, da najbrž ne bo imel dovolj denarja za pot. Pojdite k našemu zakladničarju s tem-le pismom.«

Hito je napisala don Quintanillo pismo, v katerem mu je na-ročila naj izroči opatu večjo vsoto denarja za don Cristovala. Z dru-gim pismom je ukazala glavnemu dvornemu oskrbniku, naj takoj pošlje v rabideki samostan sla z oesedlanim konjem za don Cristovala, ki je znova postal »naš dobri prijatelj in veren služabnik«.

Don Juan de Marcena se ni dolgo obotavljal. Kakor dvajset-leten mladenič je etekel k zakladničarju, ki je bil iz erca rad odšel de-nar za svojega prijatelja. Malo pozneje je že odhitel sel proti rabid-ekemu samostanu z denarjem in naročilom, naj se don Cristoval nemudoma vrne na dvor.

In res je takoj prihitel poln novega upanja. Vse pot je sanjal o svojem načrtu. Zdelo se mu je, da ni več v Španiji, ampak da po-tuje po bajni Indiji.

A njegove sanje so kmalu zopet izginile. Ko je prišel na bojišče, ga ni nihče opazil, ker je tamkaj vladalo veliko razburjenje. Sli eo prihajali iz Granade h kraljevi dvojici in od tu zopet v mesto. Kaj se je zgodilo?

Španska vojska je obkolila Granado in opustošila bližnje vasi, odkoder so obleganci dobivali živež. Ker je torej v mestu jelo pri-manjkovati hrane, je kralj Boabdil eklical svoje svetovalce in jih vprašal, kaj naj ukrene. Skoraj vsi eo glasovali za predajo mesta, ker pač niso videli nobene rešitve. Ko je ljudstvo izvedelo o tem, se je hotelo upreti. Pogajanja za predajo, ki eo se medtem pričela, eo bila prikinjena. A Boabdil je uvidel, da ne more od nikoder prič-a-kovati pomoči: bal se je pa tudi upora v mestu, zato je skrivaj posla-sl h kralju Ferdinandu in mu sporočil, da je pripravljen mu predati mesto.

4. januarja l. 1492. eo navezgodaj zbudile meščane trombe ka-stiljske vojske, ki je skozi široko odprta vrata zmagoslavno vkora-kala v mesto.

Kralj Boabdil je prišel s svojim spremstvom Ferdinandu naproti. Ko eo mu je približal, je hotel v znak spoštovanja stopiti s konja, a kralj Ferdinand mu je to zabranil.

Tedaj mu je Boabdil poljubil roko in rekel: »Slavni in mogočni vladar, tvoji služabniki smo; izročamo ti me-sto in kraljestvo. Alah je tako odločil. Upamo, da bo tvoja veliko-dušnost in usmiljenost enaka tvoji veličini in tvoji slavi.«

Pristopil je eden izmed spremljevalcev in izročil kralju ključe mestnih vrat.

Brez najmanjšega odpora eo španske čete zasedle mesto in kma-lu je iz vseh stolpov vihrala kastiljska zastava.

Tudi don Talavera ni bil pozabljen. Kralj ga je imenoval za nad-škofa v Granadi.

Don Cristoval eo je tudi veselil krščanske zmage. Vedel je, da je sedaj konec vojne in da mora zato z večjo gotovostjo upati v uresničenje svojih sanj.

Ko je prišel na bojišče, eo ga je znova polotila madodušnost, ker se nihče ni zmenil zanj. Vladarja je bolj skrbelo zavzeleje Gra-nade in se ništa niti zmenila za nobeno drugo stvar.

Tudi po zavzetju mesta je don Cristoval moral še precej časa čakati, da se spomnijo nanj. Koliko novih skrbi eta imela vladarja z ureditvijo osvojenih pokrajin!